

Remissvar angående bildandet av naturreservatet Skuruparken

Aktionsgruppen Rädda Skuruparken är en tvärpolitisk rörelse som vill skydda och bevara Skuruparken som naturreservat. Vi har ett starkt stöd i den lokala opinionen. 3.400 människor har med sina namn bekräftat detta. Vi gläder oss mycket åt att Skuruparken nu ska bli naturreservat, särskilt som vi i flera år kämpat för detta.

Sammanfattning:

- 1. Vi tillstyrker att Skuruparken skyddas genom bildandet av naturreservatet Skuruparken.**
- 2. Återskapa kulturlandskapet** med lundar, hagar och **öppna stränder** – kärnan i en landskapspark. Låt inte skogen ta överhanden på dess bekostnad!
- 3. Det tidigare odlingslandskapet** och inte bara det aktuella trädbeståndet bör ingå som beslutsunderlag för en skötselplan.
- 4. Vi stöder föreskrifterna.**
- 5. Stugorna.** Naturreservatets grundidé går ut på att skydda naturen och samtidigt göra den tillgänglig för allmänheten. Skuruparkens stugbebyggelse innebär en privatisering som strider mot detta. Resonemang om stugorna finns inte med i reservatsförslaget.
- 6. Avgränsning:** Vi anser det utmärkt att naturreservatsförslaget omfattar hela Skuruparken, inklusive den västra delen fram till Tranvägen. Vi önskar att naturreservatet även omfattar strandområdet, c: a 30 - 40 meter brett, under den nuvarande och eventuellt tillkommande Skurubron.
- 7. Den eventuella nya Skurubron.** Dess tillkomst ska bevakas. Det gäller buller och intrång i Skuruparken. Resonemang om den nya bron finns ej med i naturreservatsförslaget.
- 8. Rekreationsbehovet.** De som i slutet av 1700-talet anlade Skuruparken för att människorna skulle få uppleva skönheten i naturen, föregrep ett behov som blivit allt större och viktigare för den moderna storstadsmänniskan..

9. Friluftsliv och upplevelsevärden. Skuruparken bjuder på omväxlande och skön natur. Vägar med spännande kontraster möter besökaren. Berg med **vida vackra utblickar** finns, likaså en vacker **plats för ett kafé**. Möjligheterna till **bad** bör undersökas; även förbättrade möjligheter för **jogging**.

Naturvärdesbeskrivningen, (s. 16) med generella naturtyper bör omarbetas som underlag för skötselplanen. Den nuvarande har för snäva perspektiv, till exempel skulle man ha utgått från tidigare markanvändning.

11. Skötselplanen, (s. 32). Odlingslandskapet bör studeras för att det betespräglade kulturlandskapet ska kunna återskapas. Kulturvärden och rent biologiska värden bör kopplas samman. Vi anser det nödvändigt att Skuruparken indelas i mindre konkreta skötselområden, som sinsemellan har olika förutsättningar. Skötselplanen bör ta ställning till hur ”stugtomterna” ska återställas.

12. Gångvägar. Vi önskar prioritera gångvägen runt södra delen av parken, så att den så snart som möjligt görs tillgänglig för barnvagn och rullator. Vi ställer oss positiva till rekonstruering av de äldre gångvägarna som mjukt följde landskapet, till exempel i väster.

13. Tre, fyra år efter reservatsbeslutet görs en **uppföljning** av reservatsbildningen, hur intentionerna omsatts i praktiken.

14. Det är betydelsefullt att tydliga **skyltar** och **informationstavlor** finns.

Aktionsgruppen utvecklar följande synpunkter på remissförslaget:

Stugorna. Vi ställer oss tveksamma till att man inte tar ställning till stugorna. De påverkar skötselplanen. I juni 2007 beslöt Miljö - och stadsbyggnadsnämnden att stugorna skulle tas bort. Vi stöder detta beslut helt och hållet. Stugorna har ända sedan 30-talet haft ettårskontrakt. Därmed har stugbebyggelsens tillfällighetskaraktär markerats. De 68 stugorna med diverse tillbyggnader och ”tomtutvidgningar” innebär en privatisering av området. Framkomligheten för allmänheten begränsas på ett olyckligt sätt. Därtill är en del stugor klart förfallna

Avgränsning

1. Vi anser det utmärkt att naturreservatsförslaget omfattar hela Skuruparken, inklusive den västra delen fram till Tranvägen. Därmed möjliggörs bland annat att cascaderna i någon form kan återskapas.
2. Vid reservatets gräns mot förskolan bör buffertzonen skapas på förskolans tomt. Gränsen följer här cykelvägen i Skuruparken. Flera ekar står på förskolans tomt. Servitutsbestämmelser bör utformas. Se kartan s. 13.
3. Likaså bör buffertzonen på båtclubbens område skapas. Servitutsbestämmelser bör utformas. Gränsen till båtklubben – Skurusundets Båtsällskap – bör ses över.
4. Vi önskar att naturreservatet även omfattar strandområdet, c:a 30 – 40 meter brett, under den nuvarande och eventuellt kommande Skurubron. Därmed skulle reservatet även omfatta ett värdefullt naturområde med strandstig. Att avgränsa naturreservatet i höjd kan lämpligen göras i reservatsbeslutets inledning.
5. Den nya bron och dess tillkomst ska bevakas. Det gäller buller och intrång i Skuruparken.
6. Utanför reservatet. Vi utgår ifrån att marken söder om Solsundahemmet, där Fortum lagt ned fjärrvärmerör återställs; likaså den tidigare gång- och cykelstigen.

Avgränsningskartan s 13 bör förlängas söderut, så att båtuppläggningsområdet kommer med.

Benämningen romantisk park

Benämningen romantisk park är rikligt förekommande i naturreservatsförslaget utan att definieras. Landskapspark förekommer även, men aldrig engelsk park eller engelsk landskapspark. Skuruparken är emellertid ritad av Fredrik Magnus Piper, som även ritat Hagaparken. Han är en av dem som introducerade den engelska parken i Sverige och han har en framträdande roll i svensk trädgårdskonst. Skuruparken som engelsk park har lyfts fram och behandlats av Magnus Olausson i Den engelska parken i Sverige under gustaviansk tid. Den engelska parken vid Skuru var ett levande begrepp under hela 1800-talet. Att inte beakta detta i en naturreservatsutredning anser vi märkligt. Vi har aldrig sett benämningen romantisk park använt för Skuruparken (eller någon annan park). Att frånga en vedertagen benämning skapar förvirring och är historielöst, anser vi.

Friluftsliv och upplevelsevärden

I stora drag stöder vi innehållet. Till exempel uppskattar vi upptakten till skildringen av en tänkt vandring i slutet av 1700-talet för att visa parkens kontraster. Från Skuru gård (nuvarande Solsundahemmet) vandrar man söderut över det skogklädda berget och den ljusa ängen mitt i parken. ”Vägen ledde sedan in i den trånga dalen (i nordsydlig riktning) som kändes tung och mörk efter promenaden över ängen. Denna situation förändrades plötsligt efter en kort

sväng ut ur dalen där en fantastisk utsikt över vattnet och stränderna öppnade sig.” (s.23) Där är vi inte med längre. När vi står där ser vi endast stora ekkronor framför oss, inget vatten. Längre fram i utredningen står (s.24):”Trädbeståndets ålder i sluttningen nedanför ravinen mot söder kan tyda på att en medveten gallring hållit blicken fri mot vattnet och landskapet. Kronansatserna i ekarna i sluttningen som idag delvis skymmer utsikten är skadade – i en nivå som ligger under siktlinjen mot sjön och horisonten. Det kan röra sig om stormskador, men kan också vara tecken på att man genom beskärning hållit sikten fri.” Vad menas? För att klargöra vår ståndpunkt ställer vi oss avvisande till att ekkronorna kapas.

Vi vill emellertid peka på andra möjligheter till **vida vackra utblickar**. Via ravinen kan man idag gå uppför en trappa till bergstoppen öster om ravinen, där ”Hattstugan” nu ligger. Därifrån har man en fantastisk utsikt över Skurusundet, Eknäs och Duvnäsvisken. Väster om ravinen finns en stig, utan större nivåskillnader, till det mäktiga berget i väster med vid utsikt över bebyggelsen i Saltängen, delar av Saltsjö-Duvnäs och Duvnäsvisken. Vi föreslår att dessa stigar och utsiktsplatser iordningställs, troligen till en rätt ringa kostnad. Remissförslaget har ej omnämnt dessa utsiktsplatser.

Vi önskar att möjligheterna till **bad** undersöks. Eventuellt kan man göra en badbrygga. Vi önskar även bättre möjligheter för **jogging**.

I reservatsförslaget står att rekreationsvärdena höjs genom ett **kafé**. Ett diskret byggt kafé, gärna efter arkitekttävling, kommer att bidra till att fler människor kommer att upptäcka naturen i Skuruparken. Det sydöstra hörnet av Skuruparken skulle vara en enastående vacker plats för ett kafé med utsikt över Skurusundet, Eknäs och Duvnäsvisken. Där är soligt, lugnt och lyckligt nog inte bullerstört.

Vi stöder **föreskrifterna** med ett förbehåll: Vi godtar inte medhavd grill, (s.8, C: 7)

Områdesvis naturbeskrivning s.19, Naturvärdeskarta s.16

Naturbeskrivningen som görs områdesvis utgår från Naturvärdeskartan. Det är viktigt att studera dessa handlingar, då de ligger till grund för skötselplanen. Naturvärdeskartan är inte lätt att orientera sig i, men vi gör ett försök. Den utgår från den aktuella naturen eller det aktuella trädbeståndet, som indelas i generella naturtyper. Hela Skuruparken är indelad i olika naturtyper från A1 Ekskog till H4 Hällmarkstallskog. Däremellan finns till exempel blandskog tall-ek, lövskog, barrblandskog. Skarpa gränser utritas mellan områdena. Finns det något inbördes sammanhang mellan de olika generella naturtyperna? Exempel: F1 - gammal slätteräng mitt i parken följs av G1 – tallskog en bra bit därifrån i

nordöstra hörnet av reservatet. Man får inga riktmärken i den konkreta naturen i Skuruparken att hålla sig till. De generella naturtyperna sätts ej i samband med **nivåskillnaderna**. Inga tydliga höjdkurvor syns på kartan. Vad är dal och vad är berg? Vi föreslår höjdkurvor på 2,5 meter såsom i Skuruparkens förstudie s.23. Tidigare markanvändning har beaktats i ringa grad. (Jfr CC Coulianos, H Lundberg, Natur i Nacka, Nackaboken 1975)

Naturtyperna indelas i naturvärdesklasser 1-3. Vilka är kriterierna för dessa naturvärdesklasser? Är det endast biologiska värden som ligger till grund för naturvärdesklasserna?

Det som vi anser mest centralt är att denna naturbeskrivning med det aktuella trädbeståndet ej sätts i samband med **det tidigare odlingslandskapet**. Vad har tidigare varit åker, äng eller betesmark? Hur har dessa förhållanden påverkat det aktuella trädbeståndet? Var står träden glest? Var står de tätt? De gamla vackra och värdefulla ekarna hade ej funnits, om de ej varit en del av det gamla beteslandskapet. Odlingslandskapet kan studeras i de välgjorda lantmäterikartorna, som även har förklarande texter. De har behandlats av Gunilla Ingmar i Det historiska landskapet, (till exempel sidorna 28, 29, 30, 34, 35) Om detta material och dessa resultat inarbetats i naturreservatsförslaget hade ett helt annat beslutsunderlag erhållits för skötselplanen. Vi hoppas att detta görs i det kommande arbetet med skötselplanen.

Skötselplanen

De generella naturtyperna ligger till grund för skötselplanen. Se, **Skötselplanekarta 1 med skötselområden, s 32**. Här har det gjorts en grov indelning i fem olika skötselområden utifrån de generella naturtyperna: öppen mark, halvöppen mark, ädellövlund, blandskog och hållmarkstallskog. Vi kan här titta på skötselområdet blandskog (4). Det är ett mycket stort skötselområde som omfattar delområden som sinsemellan har helt olika förutsättningar.

I blandskog ingår delar av det område som på 1800-talet kallades ”plantagen”. Det var ett område som under 1800-talet fram till 1920-talet uppodlades som åker. I det område som på skötselplanekartan kallas blandskog ingår således områden som tidigare varit fyra åkrar. (1863 - och 1904 års lantmäterikartor, nr 129 -132. Se även plankartan från 1917, Det historiska landskapet, s. 34, 29, 42-43; om plantagen s.21). Odlingskanter syns tydligt än idag. På detta ännu till stor del öppna område står den enda vikstugan som finns kvar. Denna tidigare åkermark ska enligt skötselplanen skötas som blandskog och kommer därmed att växa igen.

Stränderna vid Skurusundet

I remissförslaget s. 17 står om de populära stigarna vid Skurusundets strand. Då man på sensommaren och tidig höst går på stigen nära vattnet ser man inte vattnet på grund av den täta grönskan mellan stigen och vattnet. Enligt skötselplanekartan ska Skuruparkens stränder skötas som blandskog, ädellövlund (gallring vart tionde år) och en mindre del som öppen och halvöppen mark. Största delen av stränderna kommer således att skötas som skog. Sikten på strandstigen kommer då förmodligen att förbli skydd. Vi önskar emellertid att stränderna ska hållas öppna i möjligaste mån som på beteslandskapets tid. (Det historiska landskapet, ss. 34,35.)

I naturreservatsförslaget står (s.6) att skötseln av skog ska inriktas på ”att stärka upplevelsen av orördhet och skogskänsla.” Ska vi ha urskog också? Ska landskapet i Skuruparken utformas så att stora delar förblir eller växer igen till skog som skötselplanekartan visar. Ska endast ett klart avgränsat område mitt i parken förbli öppet? Nej, vi motsätter oss detta. En balans mellan det återskapade kulturlandskapet och värdefulla träd - eller skogsmiljöer bör eftersträvas.

Huvudskötselområden s 29

Vad är kriteriet för öppen mark och dess gränssättning?

Vi föreslår att möjligheterna till bete undersöks som komplement till slåttern .

Gångvägar s 30, Skötselplanekarta 2, s 33

Vi önskar prioritera gångvägen runt södra delen av parken, så att den så snart som möjligt görs tillgänglig för barnvagn och rullator.

När vi tittar på Skötselplanekarta 2, förvånas vi över att det är så få vägar och stigar utsatta. Var finns alla 1700-talsvägarna från Råberghs karta Skuru promenader? Speciellt norra delen ser tom ut. Förutom Råberghs karta rekommenderar vi lantmäterikartorna, plankartan från 1917 och terrängstudier. Förstudien till Skuruparken har en intressant karta där 1700-talsvägarna är inskissade på dagens kartbild, s. 19. Jämför även Det historiska landskapet, Vägsystemet s.19.

Vägen utmed områdets västra del s.24

Vi ställer oss positiva till rekonstruering av de äldre gångvägarna som mjukt följer landskapet i väster i stället för den raka cykelvägen tvärs igenom parken. Se här Klaus Stritzke, Parkhistoriskt utlåtande, s. 6 f. Där har detta framställts på ett mycket intressant sätt i ord och bild.

Vi är medvetna om att pressade tidsscheman med mera bidragit till att mycket av det som planerats inte kommit med i utredningen.

Slutligen vill vi framhålla följande: Återskapa kulturlandskapet med öppna stränder – själva kärnan av landskapsparken. Låt inte skogen ta överhanden på dess bekostnad. Hela remissförslaget har en slagsida åt de biologiska värdena. Det gäller att hitta en balans mellan återskapandet av kulturlandskapet och områden där träden står mera tätt. Det tidigare odlingslandskapet och inte bara det aktuella trädbeståndet bör ingå i beslutsunderlaget för skötselplanen. Natur och kultur är en enhet. Det är vår förhoppning att kommande besökare – Nackabor och andra – ska kunna återuppleva den vackra landskapsparken vid Skuru.

För Aktionsgruppen Rädda Skuruparken

Gunilla Ingmar (ordf.) Lies Bouleau Stefan Degermark Anders Hedin
Jonas Kjelkerud Magnus Kristenson Joakim Ruchatz Inger-Lena Thomsen
Lars-Paul Tjernberg Lisbeth Tjernberg Thomas Åhlin m.fl.

Detta remissvar har lagts ut på webben: www.skuruparken.se

Aktionsgruppen Rädda Skuruparken
c/o Gunilla Ingmar tel. 08-7169875
Fasanvägen 29 gunilla.ingmar@comhem.se
131 44 Nacka